

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
71 20.07. 2012

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40,
România

Telefon: (+40-21) 313 25 31

Fax: (+40-21) 312 54 80

Internet : <http://www.ccr.ro>

E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1260 A/2012

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDICTIONALĂ

5021 / **19-07-2012**

Domnului
Petru FILIP

Președintele Senatului
- interimar -

SENAT
PREȘEDINTE
Nr. **5465**
Data **20/07/2012**

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de un număr de 63 de deputați aparținând grupului parlamentar al Partidului Democrat Liberal cu privire la neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru modificarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 23 iulie 2012, ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 24 iulie 2012.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE

Augustin ZEGREAN

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

BUCUREȘTI

Nr. 16/442/19.07.2012

Nos. 1260A/2012

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDIȚIONALĂ
5019 / 19-07-2012
Nr. /

Către :

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Domnului Președinte Augustin ZEGREAN**

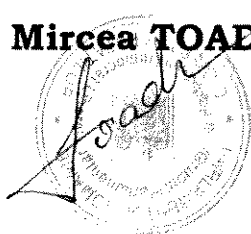
Domnule Președinte,

Vă înaintăm sesizarea Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal referitoare la neconstituționalitatea prevederilor **Legii pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.**

Cu deosebită considerație,

Liderul Grupului Parlamentar al PDL

Mircea TOADER

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
DOMNULUI PREȘEDINTE AUGUSTIN ZEGREAN

În conformitate cu prevederile art.146 lit. a) din Constituție, deputații din Grupul parlamentar al Partidului Democrat Liberal, prevăzuți în anexă, formulează prezenta

S E S I Z A R E

În legătură cu prevederile art. 34 din Legea pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, pe care îl consideră neconstituțional, încălcând prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 11 alin. (1) și (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție, pentru motivele care vor urma:

Potrivit prevederilor art. 34 din Legea criticată de neconstituționalitate, intervalul de timp pentru desfășurarea scrutinului se va stabili prin hotărâre de Guvern.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție „România este stat de drept, democratic și social...” iar potrivit alin. (5) din același articol „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”

În opinia noastră, textul criticat încalcă dispozițiile constituționale sus-citate pentru următoarele considerente:

Textul de lege ce face obiectul sesizării încalcă prevederile art. 11 alin.(1) și (2) din Constituție referitoare la dreptul internațional și dreptul intern, coroborate cu cele ale art. 1 alin. (5) privind obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor.

Astfel, prin ratificarea Tratatului de aderare la Uniunea Europeană și prin dobândirea statutului de membru al Uniunii Europene, România s-a obligat să respecte toate obligațiile ce decurg din legislația primară europeană. Ca o consecință a obligativității respectării de către statul român a tratatelor internaționale în general și a legislației europene, în special, România este ținută și de obligația de a respecta actele organelor Consiliului Europei, implicit ale Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept - Comisia de la Veneția.

Unul dintre aceste acte este Codul bunelor practici în materie electorală, iar pentru respectarea acestuia și a principiilor fundamentale ale sistemului electoral european trebuie avute în vedere anumite condiții-cadru, și anume: respectarea drepturilor omului și în special a libertății de exprimare, reuniune și asociere, stabilitatea legii electorale, precum și un număr de garanții procedurale, în special cu privire la organizarea scrutinului.

În acest sens, în cadrul lucrărilor Comisiei de la Veneția s-a statuat faptul că stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral, iar modificarea frecventă a normelor și caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Ceea ce trebuie evitat nu este atât modificarea sistemelor de scrutin, ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri. O soluție ar fi aceea de a se stabili în Constituție ca, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem să rămână aplicabil pe timpul viitoarelor alegeri - cel puțin dacă acestea au loc în anul următor - și că sistemul nou va fi aplicat începând cu scrutinele ulterioare.

În opinia autorilor sesizării, prin introducerea unui alt interval orar de desfășurare a referendumului pentru demiterea președintelui României, nu cu un an, așa cum Curtea Constituțională a stabilit de curând că este inacceptabil¹, ci cu mai puțin de 10 zile înainte de ziua votării, se procedează la modificarea legislației electorale cu nesocotirea Codului bunelor practici în materie electorală.

Trebuie invocate, de asemenea, prevederile art. 20 din Constituție,

¹ DECIZIA nr. 51 din 25 ianuarie 2012 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale și a alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat din anul 2012, precum și pentru modificarea și completarea titlului I al Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, Publicată în Monitorul Oficial nr. 90 din 03.02.2012

care consacra prioritatea reglementărilor internaționale în materia drepturilor omului, având în vedere că acest Cod de bune practici în materie electorală nu face decât să explice limitele care trebuie avute în vedere pentru ca dreptul de a alege și de a fi ales să fie respectat. Or, modificarea legislației electorale în timpul unui scrutin electoral, cu mai puțin de 10 zile înaintea alegerilor, încalcă aceste limite și, prin urmare, drepturile omului.

De altfel, analizând actele internaționale citate, în cazuri similare, care prevedeau modificarea legislației electorale în anul desfășurării unui scrutin, Curtea Constituțională a reținut, în motivarea Deciziei nr. 51/2012, că "potrivit art. 2 din Constituție, suveranitatea națională aparține poporului, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte. Dreptul la alegeri libere este consacrat de art. 21 alin. (3) din Declarația Universală a Drepturilor Omului (*"Voința poporului este fundamentul puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri libere, care să aibă loc periodic, prin sufragiu universal egal și exprimat prin vot secret sau după o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului."*), de art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (*"Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără niciuna dintre discriminările la care se referă art. 2 și fără restricții nerezonabile [...] de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor"*) și de art. 3 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*"Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ"*), fiind unanim apreciat ca fiind expresia cea mai profundă a organizării unei societăți cu adevărat democratice.

Dreptul la alegeri libere impune respectarea unor exigențe, între care și aceea a stabilității normelor juridice în domeniul electoral. Într-un plan mai larg, stabilitatea acestor norme constituie o expresie a principiului securității juridice, instituit, implicit, de art.1 alin. (5) din Constituție, principiu care exprimă în esență faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă. Într-o bogată jurisprudență, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, inclusiv sub aspectul stabilității acesteia, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru

asigurarea acestor exigențe (cauze precum *Sunday Times contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvényi contra Ungariei*, 1999, *Rotaru împotriva României*, 2000, *Damman împotriva Elveției*, 2005).”

Poate fi adus în discuție și Codul bunelor practici în materie electorală – Linii directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18-19 octombrie 2002), act care statuează că *"ar fi necesar a se evita, nu atât modificarea sistemelor de scrutin - ele pot fi întotdeauna îmbunătățite - ci modificarea lor frecvență sau cu puțin timp (cel puțin un an) înainte de alegeri. Chiar în absența unei intenții de manipulare, modificările vor fi dictate de interesele iminente ale partidului politic"*.

Curtea Constituțională s-a mai pronunțat în acest sens și prin Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali.

În cuprinsul acestei decizii s-a arătat că dispozițiile art. 6 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare, instituie obligația fundamentării actelor normative. Potrivit alin. (1) al art. 6 din Legea nr. 24/2000, soluțiile pe care proiectul de act normativ le cuprinde "[...] trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului", iar, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, "pentru fundamentarea noii reglementări se va porni de la dezideratele sociale prezente și de perspectivă, precum și de la insuficiențele legislației în vigoare".

Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ în discuție determină încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5), potrivit căroră, "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie", precum și ale art. 147 alin. (4) potrivit căroră deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii.

S-a constatat, totodată, că modificarea legislației electorale, câtă vreme modificarea privește tipul de scrutin reglementat de actuala legislație - intervine cu aproximativ 6 luni înaintea alegerilor, încalcă principiile statuate de Curtea Constituțională în aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în concordanță cu dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cu raportare și la Codul bunelor practici în materie electorală adoptat de Comisia de la Veneția.

Dincolo de incidența actelor normative europene și chiar de jurisprudența Curții Constituționale, textul de lege criticat este neconstituțional și sub aspectul încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție cu trimitere la art. 48 din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, întrucât a fost adoptat cu încălcarea flagrantă a acestui din urmă text de lege, modificarea intervenind la mai mult de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul.

Astfel, art. 48 din Legea nr. 3/2000, statuează că „măsurile tehnico-organizatorice privitoare la referendumul național se stabilesc de Guvernul României în termen de 10 zile de la data la care a fost anunțat referendumul,” acest articol nefiind abrogat sau modificat de Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2012.

O altă împrejurare deosebit de importantă în analizarea constituționalității textului criticat este faptul că modificarea legislativă s-a realizat în cadrul unei sesiuni extraordinare a Parlamentului României, convocat de urgență, la solicitarea Primului-Ministru al României Victor-Viorel Ponta², tocmai pentru că această modificare să fie adoptată și să poată intra în vigoare în așa fel încât să fie aplicabilă pentru referendumul ce se va desfășura pe data de 29.07.2012.

Încălcarea este cu atât mai gravă cu cât, deși ne aflăm în plină campanie electorală, cu mai puțin de 10 zile înainte de data referendumului, Parlamentul României s-a întrunit în sesiune extraordinară, justificându-și convocarea prin necesitatea punerii în acord de urgență a Ordonanței de urgență nr. 41/2012 cu deciziile Curții Constituționale.

Faptul că modificarea legislativă a intervenit în regim de urgență denotă fără putință de tăgadă intenția legiuitorului ca noile

² Scrisorile Primului-Ministru al Romaniei nr. 5/5009/10.07.2012 și nr. 5/5096/13.07.2012 adresate Președintelui Camerei Deputaților

reglementări să fie imediat aplicate scrutinului în desfășurare, aspect ce este, așa cum am arătat mai sus, profund neconstituțional.

În plus, prin adoptarea textului modificator s-a ajuns la o anumită imprecizie și o anumită neclaritate a acestuia, pentru că lasă posibilitatea Guvernului de a „jongla” cu perioada de desfășurare a scrutinului. Nimeni nu va ști cât va dura scrutinul referendar și ca urmare textul este și imprecizibil.

Mai mult, eficacitatea măsurilor în cauză este pusă sub semnul întrebării față de data la care vor fi adoptate sau aprobate, ceea ce are ca efect crearea unor suspiciuni în ceea ce privește rezultatele acestuia.

Nu în ultimul rând, referindu-ne la principiile statuate de Curtea Constituțională prin Deciziile nr. 61/2010, 51/2012 și 682/2012, apreciem că modificările aduse legislației electorale cu 10 zile înainte de data scrutinului aduc atingere stabilității electorale și încalcă principiul securității juridice instituit de art. 1 alin. (5) din Constituție.

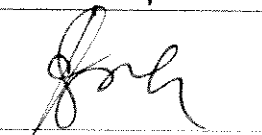

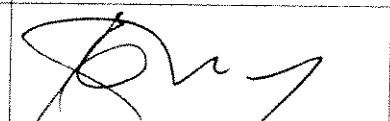
De altfel, în mod judicios, Curtea Constituțională a statuat că „jurisprudența și documentele examinate relevă instabilitatea legislației românești în materie electorală în contradicție cu principiile statului de drept, existența unor deficiențe ale sistemului electoral actual, necesitatea modificării legislației electorale și faptul că aceasta trebuie să aibă o solidă fundamentare, respectiv să se concretizeze într-un act complex – un cod electoral, precum și faptul că modificarea trebuie să respecte principiul securității juridice, respectiv să nu intervină cu mai puțin de un an înainte de data alegerilor.”³

Se încalcă totodată, față de cele menționate mai sus, și dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție potrivit cărora deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii.

Față de cele de mai sus, rugăm Onorata Curte Constituțională să constate că prevederile art. 34 din Legea pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este contrar prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 11 alin. (1) și (2) și art. 147 alin. (4) din Constituție și ca urmare sunt neconstituționale.

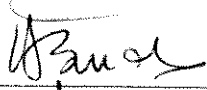

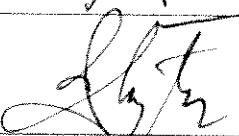

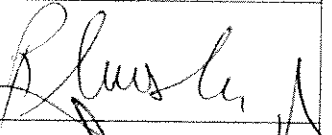

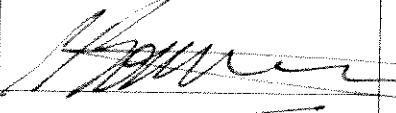

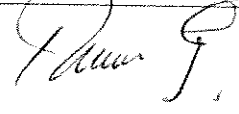
³ Decizia Curții Constituționale nr. 682/2012

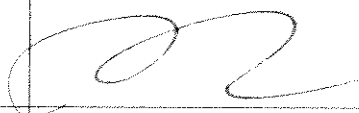

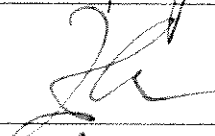

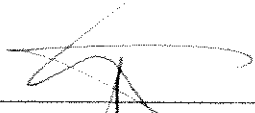

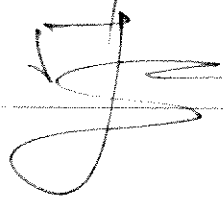
**Tabel nominal cu semnatarii sesizării referitoare la
neconstituționalitatea prevederilor Legii pentru modificarea Legii
nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului**

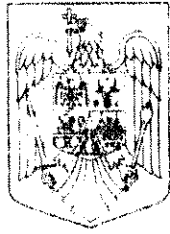
Nr. crt.	NUME și PRENUME	SEMNĂTURA
1.	TOARCEL MIRCEA	
2.	Blirca Sorința - Albaricau	
3.	Păușeală Ionuț	
4.	Ghiță Cornel	
5.	Dobres Cristina	
6.	Ghiță - Aftemie Stelian	
7.	BĂBĂLAN EUGEN	

8.	NICOLAE BOU	N. Bud.
9.	BACCHU VIORAE	AD M
10.	LUCIAN BODE	Lode
11.	ALECU VALERIU	Ala
12.	GOMBOR MARIUS	Chy
13.	STAVROSIU CLORIA	Stu
14.	FUIA STELIAN	Sty
15.	BARBU SULTANA	B
16.	STROE MIHAI	Mu
17.	APOSTOLACHE MIHAI	A
18.	GEANTĂ LAUCIU	Geantă -
19.	VILHUI IULIAN	Geantă.
20.	SPÎNU TEODOR-MARIUS	Spînu
21.	PĂCURARU NICUSOR	P
22.	MOIRANGIU VICTOR	M

23.	RĂDUIESCU ADRIAN	ADRA:
24.	CĂRARE VIOREL	V
25.	PETRESCU CRISTIAN	CH
26.	VILCU SAMOIL	Qu
27.	NEGĂUŢI CLEVENT	Cl
28.	CHIRICA CONSTANTIN	CH
29.	MARIU MIHAIL	M
30.	MILITANU COARCELEA	Cl
31.	IOLOANŢIUM CHEURGH	CH
32.	ANDRONACHE GABRIEL	GA
33.	ARENIE CARMEN	CA
34.	MARIUS DUGULESCU	MD
35.	DUGULESCU I. HOŞU	DH
36.	JASCOIU CONSTANTIN	JA
37.	SORPĂŢEANU MIHAIL	SM

38.	JAN-KAZU ZĂTREANU	
39.	Bruce Somiel	
40.	Blaya Jozif	
41.	BOTI'S IOTAN	
42.	STIRBEI CORNEL	
43.	VIVARI GELU	
44.	TABĂRŪ VĂCELIU	
45.	Rahco Turcan	
46.	ROBERTA ANASTASE	
47.	Chirasiu Vasile	
48.	Cristina BOUCANU	
49.	ROSIU MARIUS.	
50.	Lazvan Musta-Serban	
51.	Theodor Paleologu	
52.	IACOB-RISZI MONICA	

53.	HOLBIS IONUT	
54.	STROIAN TADER	
55.	TRĂSCULESCU ALIN	
56.	OLTEAN IONUT	
57.	GHEORGHE TITEL	
58.	IORGUS ZAMFIR	
59.	PODOLCH ALIN	
60.	CIONCA ARGHIR IUSTIN	
61.	CANTAVOPON PODOLCH	
62.	FLORESCU ADRIAN	
63.	ZAMFIRESCU SORIN	
64.		
65.		
66.		
67.		

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. – Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84 din 24 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

1. La articolul 32, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 32. – (1) În ziua referendumului, la ora 6,00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența celorlalți membri, verifică urnele, existența listelor electorale, a buletinelor de vot și a ștampilelor, după care închide și sigilează urnele, aplicând ștampila de control a secției de votare.”

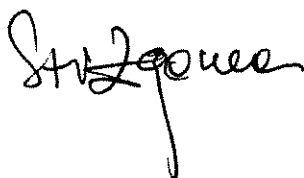
2. Articolul 34 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 34. – Intervalul de timp pentru desfășurarea referendumului național se va stabili prin hotărâre a Guvernului.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

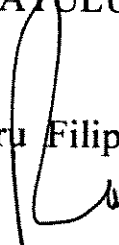
PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR

Valeriu Ștefan Zgonea

p. PREȘEDINTELE
SENATULUI

Petru Filip

București,
Nr.